

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 80'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Franciskanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopolis se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnica, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Delovanje za ljudski blagor.

Vsak kaj drugega obeta, kaj da boljše je za kmeta, vsak kaj drugega svetuje, vsak po svoje poučuje.

Eni zidajo zadruge, da imeli bi zasluge, drugim pa se zde mlekarne bolj denarne — in bolj varne.

Da poplačamo dolgove, treba bo doklade nove, ker za stara posojila težko najti je plačila.

Eni upajo v centrale, ki vse mline bodo gnale, vso deželo razsvetljuje in blagajne — posušile.

Drugi pa so tega mnenja, naj deželni zbor se menja, kar so eni zavozili, naj bi drugi prav storili,

Eden v ljudski blagor dela, če razvija kje načela, — če za stranko agitira z liberalci se prepira.

Drugi misli, da deluje, če ljudi z neverci psuje, če visoko roke dviga množice na boj podžiga.

Tretji prazne fraze vpije, da svoj lasten greh prikrije, Zmago že naprej proslavlja, svoje množice pozdravlja.

Drugemu pa zadostuje, da le kdo se zanj glasuje, Ker s tem dana je beseda, da se kranjski kmet zaveda.

V ljudski blagor dela tudi, kdor se kam navzgor potruji, kar drugod se le navaja — tu se praktično izvaja.

Težka je dolžnost poslanska, če je delavnost vsestranska komaj časa ima dosti, da izpolni vse dolžnosti.

Kar mogoče ni po dnevi, to se odloži na »drevi« — če se to onemogoči, se pa izvrši ponoči.

Večkrat se pritožbe čuje: bit' poslanec je najhujše, kdo poznal bi vse »zadeve«, kdo naj ve za vse »zahteve«.

Eden rad bi zidal hleve, drugi rad prodal bi pleve, kje so razni vodovodi, kdo deli pomoč po škodi.

Kjer pa malo je podpore vsak dobiti je ne more, treba je tako deliti, da so vsaj pristaši siti.

V ljudski blagor tudi morala, dvojne vrste je postala, da mladina se ne spridi, ona vsega naj ne vidi.

Kdor moralo poučuje, naj naravo zatajuje, in posebno v lemenatu, naj uči — o celibatu.

Kar se kje drugod dogaja, to na skrivnem naj ostaja, kar na Dunaju se dela, naj ne ve — Ljubljana bela.

Tudi drugi so načini, da se služi domovini, saj velijo sveta čustva, da živimo v blagor ljudstva.

Kaj bi se potem zgodilo, če bi ljudstva več ne bilo, kdo skrbel bi za poslance, kdo bi plačeval — finance.

Zato blagor se obeta če króg hšie škorklja leta to vsestransko delovanje si zasluži spoštovanje.

Če bo narod brez zaroda kak živela bo gospoda, kdor bi večje rad številce — ta skrbi naj za vollice —

Kdor ima preveč dolžnosti, težko reši vse kreposti, ker si večkrat nasprotuje, kdor na vse strani deluje.

Kar ne vidi se v besedi, kažejo nam živji zgledi, to naj dobro vsak prevdarja, kdor se z ljudskim blagom vkvarja.

Kam nas vodi pot?

Trst, 26. novembra 1913.

Zakaj smo pravzaprav ustvarjeni? Mari zato, da vse svoje življenje garamo kakor živali? Li za to, da se nas prezira ter smatra kot manjvredni del človeštva?

Ko so zasedli Slovani obal jadranskega morja, tedaj so bili še svobodni. A kmalu se je umaknilo solnce svobode za oblake in črne pošasti so se jim približevale vedno hitreje. Trepetali so pred verigami, a zaman.

Naduti barbari so bili močnejši in Slovani je moral podlež. Žalostno je povesil svojo glavo — kakor v kletki muke je občutil na vseh udih svojega telesa.

Leta teko... Marsikaj se je izpremenilo od takrat. Prijetnejši in lepši so kraji, mesta... Razvoj industrije je napravil naravnost velik skok naprej. Imamo velike ladje, železnice. Zlasti pa smo doživeli do danes velik kulturni napredek na vsej črti, ki se ne da utajiti. Svet napreduje. Narava ne pozna nikakih ovir; vse, ki se ji zoperstavlja, mora pasti pod njeno železno roko. Vse prvi torej naprej, povsod napredek. Samo v enem oziru nismo napredovali, marveč smo še tam, kjer smo bili: Naše hlapčevanje, naša sužnost traja še vedno dalje. Stoletja in stoletja že robotamo in vzdihujemo, a odrešenika ni nikjer.

Naš narod je ponižen. Stoletja in stoletja so naši pradedje pljuvali kri, ne da bi se uprli — razven dobe, ki jo značijo kmečki panti.

Sele pred desetletji je naš narod spoznal, da nikoli ne bo dočakal odrešenika, zato se je začel polagoma in polagoma zanašati na svojo lastno moč.

Pri nas v Trstu pred desetletji ni bilo niti govora o Slovencih, ker so mirno trpeli in se niso upali dvigniti za svoje pravice. Danes pa nas je že nad 60.000 in nasprotniki nas vkljub najboljši volji ne morejo utajiti. To pa je tudi povzročilo, da so v zadnjem času vzrojili proti nam kakor gadje.

Od letošnjih deželnozborskih volitev naprej obstoja med Italijani in Nemci najtrdnjša zveza proti primorskemu Slovanom. Pred tednom dni so si svojo zvezo zopet nekoliko bolj utrdili, ko je bil na občnem zboru nemškega političnega društva napovedan naravnost besen boj proti slovenskemu ljudstvu. Ta boj se bo vršil v najzvestejši italijansko-nemški solidarnosti. Apelirajo na vladno, na poslance, da bi se na katerikoli način zatrla pot razvoja slovenskega narodu ob obali jadranskega morja. Slovani v Trstu in na Primorskem sploh morajo biti uničeni! — to je njihova sveta parola.

Sicer pa so ti naši nasprotniki na delu že dalje časa. Da je to res, to dokazujejo državni uradi, v katerih so nastavljeni naši nasprotniki. Nemcev je v Trstu okrog 10.000, kateri so povečini vsi v državnih službah — saj drugje ne morejo biti, ker ne poznajo jezika. Nekaj pa je bogatih tovarnarjev in obrtnikov.

Z druge strani pa nas izpodrivajo italijanski podaniki. Že nešteto krat se je pisalo, da jih je v Trstu nad 40.000.

Na eni strani podijo naše ljudi v Ameriko, na drugi pa jim odrekajo šola in druge narodne pravice.

60.000 tržaških Slovencev nima v mestu niti ene ljudske šole! Sramota za Avstrijo, ki kaj takega dopušča!

Slovenska para pa molči in pobira denar za Ciril-Metodovo društvo. Ubogi delavec se ne more niti pošteno nasiti, a za slovensko šolsko družbo žrtvuje, ker želi svojim otrokom dobro, ker noče, da bi mu nekoč v obraz pljuvali ter ga zasramovali. Družniska ljubezen je pač močna, za svoje drage žrtvujejo stariši vse.

Naša vlada, ki bi nam morala dati šole, pa se našemu trpljenju roga s tem, da pošilja milijone za albanske šole! Najzlastnejše pa je, če kak zastopnik tiste internacionale, ki ima na svoji zastavi zapisano: bratstvo, enakost in ljubezen, glasuje za italijanske raznarodovalne šole in proti slovenskim, kar se je dogodilo pred dvema leti v tržaškem občinskem svetu.

Ne vemo, kam nas vodi pot. To da iz vsega, kar se vrši proti nam, je razvidno, da sam odpira pot v

temno bodočnost. To prepričanje se nam uriva zlasti pri dejstvu, ker vidimo, da naš narod, ki tako silno krvavi, noče porabiti v boju za svoje pravice najskrajnejšega sredstva in da oni, katerim je poveril nalogo, da zastopajo njegove interese, postajajo od dne do dne ponižnejši. Ljudstvu se meče pesek v oči! Ono vladi in svojim poslancem vse verjame, čeprav se ga na vseh straneh farba, zato pa ponižno čaka in čaka.

Zakaj ni v našem narodu tiste odporne sile, ki bi bila potrebna? Ponižnost, ki mu je vcepljena v krvi še iz grajščakov, ga naravnost ubija. Čemu ne vzdignemo svojega glasu v najodločnejšem smislu — vsi, od prvega do zadnjega?

Naše stanje, posebno v Trstu, je tako, da storimo velik greh, če še nadalje tako klečeplazimo. Dokler bomo samo prosili, nas bodo smatrali za ponižne kučke, in tu in tam nam bodo vrgli kako ogledano kost s svoje bogate mize. S takim življenjem je k večjemu lahko zadovoljen tisti, ki misli, da ga je Bog ustvaril samo za to, da služi nasprotnikom kot kladivo. Človek, ki nosi v srcu čuteče srce, v glavi pa zdrave močgane, se s takim izrabljanjem ne more zadovoljiti.

Se je čas, da dosežemo lepšo bodočnost. Toda ne s tem, da bo ži-votarija politična organizacija tržaških Slovencev s 150 člani — kar nam je dokazal nedeljski občni zbor, in da bo njeno delo tako, kakršno je bilo do danes. Biti samo član organizacije in nič ne imeti drugega od nje, kakor par shodov kvečjemu na leto, to tudi nič nima veljave. Tudi s tem si društvo ne bo privezalo članov nase, če bodo gotovi voditelji, ki so sicer ob volitvah zelo prijazni, odbijali ljudi s preziranjem od sebe. Delavca n. pr. tja, kjer se ga ogledne skozi več očal od nog do glave, gotovo ne bo vlekel srce. Hudo je namreč slišati podobne zgodbe, kakor n. pr.: Sedem delavcev nas je bilo, ko smo šli nekega dne po letošnjih volitvah po tržaški ulici. Prišel nam je nasproti izvoljeni poslanec našega okoličanskega okraja. Ko ga zagledamo, smo se ponižno postavili na stran ulice ter privzdignili svoje klobuke. Toda naš poslanec je šel mimo ne samo, da nas ni pozdravil, ampak je celo prav pošteno usta in nos nakremžil. To nas je bolelo tem bolj, ker smo bili v volilnem gibanju najzvestejši zaupniki in bojovníki. Tedaj se nam je lizal, zdaj nas pa prezira in se nas sramuje. Bržkone zato, ker smo kot delavci slabo oblečeni. Med našimi poslanci in odborniki političnega društva so sicer izjeme, toda precejšnje število je takih, ki znajo prav po salamskem prezirati. Je li to demokratizem? Dokler se posamezniki, ki celo stvar kvarijo, ne bomo spametili, ni upati, da bi se v tem pogledu razmere obrnile na bolje.

LISTEK

M. ZEVAKO:

Srce in meč.

Roman iz francoske zgodovine. (D dalje.)

Ivana se je vrnila nato v svojo sobo. Njen prvi pogled se je obrnil k postelji, na kateri je počivala Luiza. In strašen krik, krik brezčloveškega obraza, krik volkulje, ki li hoče izgrgati njene male, je bruhnil iz dna njene prestrašne duše: Luiza je bila izginila!

VI.

Jetnikova vrnitev.

Ali smo povedali dovolj jasno, kakšna je bila strašna, brezmejna in neukrotljiva ljubezen matere do otroka? Ali je čitatelj razumel, da je Luiza pomenila Ivani vesoljstvo, življenje, neomajno vero in edini vzrok življenja? To oboževanje, porojeno v čaru, ko Luiza niti še ni bilo na svetu, se je bilo razvilo v vznešeno čustvo materinstva in postalo tisti neizrazljivejši čut, ki navda včasih žensko in se polasti vsega njenega bitja!

In to, kar je čutila zdaj, ni bila bolest, ni bil obup. Ivana je iskala svojega otroka z gnevom in neodoljivo besnostjo bitja, ki išče svoje življenje. Cele štiri ure je blodila po

grimovju in goščavi, prepadena, kakor blazna, z razmršenimi lasmi in raztrgano obleko, opraskana od trnja do krvi. Nobene solze ni bilo v njenih očeh, in vendar se je morala zasmiliti vsakomur, kdor bi jo bil pogledal.

Zdajci pa ji je prišlo na um, da je nazaj, pritekla vsa zasopla... Sredi velike izbe je stal mož, bled kakor zla usoda...

Henrik de Monmoransi!... »Ah, vi se mi prikažete samo v najgroznejših urah mojega življenja! Z enim skokom je bil pri njej, prijel jo za zapesti in izpregovoril tiho, hripavo in naglo:

»Svojo hčer iščete? Povejte! Da, iščete jo! Vedite torej: vašo hčer imam jaz! Polastil sem se je — ona je v moji oblasti! Gorje ji, ako me ne poslušate!«

»Ti!« je kriknila ona. »Ti, podli izdajalec! Ah, ti si tisti, ki mi je ugrabil mojo hčer! Počakaj... glej, česa je sposobna mati!«

Z divjim stresljajem se je hotela osvoboditi, grizti, praskati, ubiti! Toda on jo je držal s sirovo silo.

»Molči!« je zarenčal, drobeč ji zapestja. »Poslušaj... čuj me dobro! Ako jo hočeš videti...«

Mati je slišala samo to besedo: videti jo! Njen gnev se je raztopil. Začela je prositi:

»Vstani!« je zarenčal on. Ubogala je naglo — še vedno s tisto strašno presunljivo gesto — z iztegnjenimi rokami...

»Ali hočeš ubogati?« je povzela zver.

Pojmala je z glavo, tresoča se blazno po vsem telesu.

»Poslušaj zdaj. Franc, moj brat... Vrača se!... Slišiš? Tu pred tabo bom govoril z njim... Ako ne porečeš, da lažem... ako molčiš... bo tvoja hči še nočoj v tvojem naročju... Ako zineš le besedo, dvignem čepico... in tvoja hči pogine!... Glej, glej... Franc prihaja...«

Po cesti se je bližal od Monmoransija oblak prahu, kakor da ga že

ne burja... in iz tega oblaka se je razlegel radosten glas:

»Ivana, Ivana... Jaz sem. Evo me!«

»Franc! Franc!« je viknila Ivana kakor blazna. »Na pomoč! Na pomoč!«

S kruto mirnostjo je stopil Henrik k oknu in zarenčal:

»Sama boš morilka svojega otroka!«

»Milost! Milost! Saj ubogam, saj hočem molčati...«

Ta hip pa je skočil Franc skozi vrata in obstal sredi sobe ves zasopel, radosti pijan, opotekaje se od razburjenja; iztegnil je roke in zamrmral:

»Ivana!... Ljubljenska moja!«

Da, bil je Franc de Monmoransi, ki so ga imeli skoraj vsi, med drugimi sam konetabel, za mrtvega, in ki se je vrnil po večmesečnem jetništvu.

Franc, ki je bil odrinil z dvatisoč jezdec, je dospel v Teran z dveststo svojih vodnikov: ostali so bili opadali spotoma od utrujenosti.

Bil je čas! Se na večer njegovega prihoda je obkolila trdnjavo nemška in španjolska vojska in začela kopati rove. Tretji dan nato se je vršil prvi naskok; takrat je padel d'Ese eden starih sobojevnikov in soveseljakov Franca I.

Navzočnost najstarejšega sinu konetablovega je navdušila posadko in prebivalstvo Ternana, da so se

branili dva meseca z velikim junastvom. Ta peščica ljudi, v trdnjavi, napol razrušeni po bombardiranju, sredi kadečih se razvalin, je odbila štirinajst naskokov po vrsti.

Na koncu tretjega meseca so prišli sovražni parlamentarji, predlagat oblegancem častne pogoje. Našli so Franca na naspih, ko je ravno jedel svoj delež kruha, spečenega iz malo moke in mnogo sesekane slame. Okrog njega je stalo več njegovih oficirjev; njih postave so bile shujšane, oči so se jim svetile od gladi, a njih obrazi so bili levji.

Parlamentarji so začeli razlagati pogoje.

V pogotoku pa, ko je hotel Franc odgovoriti, je nastalo strašno upitje. »K orožju! K orožju!« so klicali Francozi.

»Muerte! Muerte! (Smrt! Smrt!)« so rjuli napadalci.

Bil je španjolski oddelek, ki je navalil baje brez povelja na pravkar napravljeni vrzel.

Med razvalinami gorečega Ternana se je pričel grozovit metež ob tulenju plamenov, treskanju podkopov, pokanju pušk in pretresljivem ječanju ranjencev.

Zvečer se je borilo samo še nekaj tideset vojakov za improvizirano barikado, njim na čelu mož, ki je dvignil vsak trenotek svoj veliki meč, okrvavljen do ročaja in pobit z vsakim udarcem enega sovražnika.

Podrl ga je strel iz arkebuze... Končano je bilo!

Glavni vzrok, da so naše politične razmere tako razdrapane, pa tiči v tem, da se do danes, kakor smo že pisali, ljudstvu ni nudilo politične izobrazbe. Samo shodi niso glavno vzgojevalno sredstvo, treba avesti predavanja, tečaje, pogovore, in dobro čtivo. Le na ta način bi bilo mogoče, da bi se zgradilo na tržaškem ozemlju močno in trdno politično organizacijo. Kar se tiče smeri organizacije, bi se bilo pač treba prilagoditi razmeram.

Veliko važnost polagamo na tajništvo, ki ga uvede politično društvo na podlagi zadnjega obsega zbora. Mislimo, da je to prvi korak k reformaciji.

Kadar bo imelo ljudstvo odprte oči, bo imelo priliko spoznati vso očitno gnihlobo današnjega sistema. Če pripravimo trpeči narod enkrat tako daleč, se nam ni treba bati ničesar. Spoznanje je ona sila, ki nam vdahne novih moči in orožje, ki nam uglaadi pot v bodoče življenje.

Slovenska zemlja.

ZAGORJE OB SAVI.

Volilcem sodnih okrajev: Litija, Rače in Višnja Gora.

Neustrašeno ste stopili v boj za svobodo in s tem dokazali, da obsojate deželno gospodarstvo, katero je opravljala takozvana S. L. S. Ne obupajte, ako nismo zmagali! Stevilke govore, da smo napredovali!

S. L. S. je to pot še prodrla. Z vseni mogočnimi sredstvi so delali proti nam, a v kljub temu smo ojačeni izšli iz boja. Glasove, katere sem dobil, ste sami zapisali... Nasprotniki so pa imeli v vsaki občini »štampiljo«, da so pritiskali Zajca na glasovnice. Jaz bi se take zmage sramoval — kot napreden človek! — Stejem si pa v čast, da so se moji glasovi pisali tudi z žuljav roko in taki glas odtehta v napredu — sto pritiskanih Zajcev.

Dan 1. decembra 1913, bode stal v politični zgodovini znamenovan, kot rojstni dan nove napredne kmečke stranke. Današnje razmere zahtevajo, da se mora vsak stan razredno organizirati, ker le v zdravi organizaciji je moč in napredek.

Žuljave in trde so naše pesti! — Zato pa na delo, da razbijemo to klerikalno strahovlado. Vsak volilec naj gleda, da pridobi vsaj enega pristasa in v bodoče bode zmaga naša!

Hvala vam častiti volilci za zapanje — in hvala tudi za glasove, katere ste za mene oddali, — kot trezni in razsodni možje.

Kličem vam na delo in bodočnost bode naša!

Zagorje ob Savi, dne. 3. dec. t. l.

Z narodnim pozdravom

Ivan Taufer,
posestnik.

IZ DOMŽAL.

Odkar je pri nas zavladal klerikalizem, se gode prav čudne stvari. Naš župan Matevž se je prelevil kar v pristnega klerikalca in ima večkrat v farovžu opravka: baje išče tam pomoči; ne vemo, ali je čital o rešilih kapucinih in Johanci, ali kaj! V zadnjem času sta se na našem obzorju pojavili tudi dve O O ... kot govornika. Kar se tiče načelnika gasilnega društva, velja zanj pregovor: povej mi, s kom občuješ in ti povem, kdo si. Bog ve, kaj počno kaj v Rodicah. Dobro bi storil občinski odbor, če bi dal odstraniti koruznico iz gasilnega doma, ker je nevarnost, da se lahko vnaže in zgori.

Stobovski.

IZ DOLENJSKEGA.

Turški »tabore« na Kranjskem pod zaščito avstrijskih bajonetov. Ali je Meklenburg - Schwerin avstrijski podanik? Med postojama Zatičina in St. Vid se vidi vse polno šotorov. Kakor smo že opetovano poročali, kopile tuja državljanka nadvojvodinja Mek. Schwerin prezanjive grobove. Straži jo c. kr. orožništvo, plačano iz naših žuljev, po noči in po dnevu. Zakaj ne pusti nobenemu v pogled izkopnin? Kam gre vse to? Se kopače zadržvi proč, ko pridejo do grobišča, in tako se nič ne izve. Za koga je zakon o varstvu starin? — Kdo je poklican, ga čuvati? Mantuani? Ta nima časa, mora klobasat v »Slovenca« o cerkveni umetnosti. Da bi umetnost v miru pustili! Saj nima pojma, kaj je umetnost — še manj pa, kake stike ima pravi umetnost s cerkveno religijo. — Bolje bi bilo, da bi se za svoj muzej briga in za starine. Kaj pa če zakon nima v tem slučaju veljave, ker nadvojvodinja rada v farovže in samostane zahaja. Polasnite nam to, nam, ki se zavedamo, da so grobišča historični dokumenti, iz katerega bodo deželani svojo zgodovino črpali. Ali naj jih potem po tujih zbirkah iščejo? In zakaj hiti nadvojvodinja Mek. Schwerinska tako, da je mrz in dež ne ovirata pri delu. Mar

sluti, da je možno, da pridejo drugi možje v deželni dvorec?

IZ TOLMINA.

Gospodu kaplančku svetujemo, da neha s takimi napadi, kakor jih edino zna napisati v tisti list, v katerega zavijajo Albanci lahko klobase. Da pa bodo čitatelji obveščeni o elegantnosti in besedah kaplančkovih, priobčimo tu dobesedno njegov dopis: Umazani »Dan« v Tolminu. Tolmin. Umazani »Dan« se v glavni trafiki v Tolminu še vedno prodaja. Ta list postaja dan za dnem bolj grd in nesramen. Naš glas, da bi izginil iz javne prodaje (ker je »Dan« v Avstriji prepovedan? kaj?) ni nič zalegel. Čuditi se moramo g. Zarliju, ki je lastnik trafike, da kaj takega trpi v svoji prodajalni. Ta list je pisal za najnesramnejše barabe (namreč za »Novi Čas«, op. stavca) in ne za poštene Tolmince. Ali pa mar hočete, da bi Tolminci zajemali svojo izobrazbo iz tega do skrajnosti pohujšljivega (čujte in strmiti!) lista in da bi potem svojo izobrazbo tako kazali, kakor jo uči in »kaže« »Dan«. Odračam (o) se danes do g. Zarlija samega, da zabrani, da se ne bodo iz njegove hiše širile po Tolminu in okolici »Dnevove« nesramnosti, pohujšljivosti in barbarske surovosti. — Tako piše kaplanček. Ne izplača se pretekati s tako »naobraznim« nebarbarskim človekom, iz katerega izhajajo tako lepi izrazi kakor se psujejo stare babe po vogalih. Zadnjič je grozil, da bo nekaj ukrenil, sedaj pa milo prosi naj bi g. Zarli vrgel iz tobakarne »Dan«. Povemo vam to v zadnjikrat, da se vaše srčne želje ne bodo nikdar izpolnile in da bo g. Zarli naročil v kratkem še več izvodov »Dneva«, ker se 1. ne pusti komandirati in 2. je povpraševanje po »Dnevu« postalo živahnejše tako, da bo šel »Novi Čas« kmalu fuč; je s silo in usiljevanjem se še vzdržuje. Pripravi ti pa moramo, da ga je komaj ena tretjina plačana, drugo gre vse na »večni puč« ker so kmetije izprevidele, da ni vreden niti počenega groša. Tolmincem pa priporočamo naj pridno berejo »Dan«. Zeleti bi bilo, da bi ga tudi v Kobaridu prodajali v glavni trafiki. To naj bo v odgovor na kaplančkov kokodakanje.

Stajersko.

Lepe besede: kakšen bo konec? Naš slovenski kmet bi bil lahko močan, jak, pripravljen na vse slučaje, poln odporne moči, vzgled svojim sosedom druge narodnosti. Stal bi trdno, neomajno — če bi sam razsojal po pameti, ali pa vsaj pametnih nasvetih onih, ki mu želi moči, ki ga žele voditi s hladnim preudarkom do trdnega obstanka, do brezskrbne bodočnosti. A naš kmet ima mnogo takih, ki mu lepo govore, mu kažejo vse v raznobojni luči — za katero se skriva megleno temno ozadije — pogled v bodočnost. Ti prijatelji kmetu mu govore, mu pišejo lepe besede, lepe nauke, za to, da si dobiijo njegovo začasno zaupanje — in njegov denar, oni težko prisluženi denar, da potem z njim gospodarijo: na lastno pest in lastno jim korist. Kmetu dajejo zadrage. Zadrage so koristne ustanove, če so v dobrih in pametnih rokah, če so zgrajene na podlagi, ki je zdrava, življenja zmožna. Če pa se ustanavlja zadrage s tuji, izposojenim denarjem, z denarjem, ki se ga je izposojila posodilo, potem — postanejo poguba stotinam in stotinam — tudi tisočim — trdnih posestnikov. Zakaj? Ker je posojila (treba vračati, ker je treba dvojniti, trojniti obresti, ker je treba plačevati glavnuemo upniku dvojni kapital nazaj. Tako zadružništvo je podobno stavbam iz lepenke: pride močan sunek, samo en, en sam stember se zmaže, pa se podere v prah — in čezen pade vsa bliščeča, vsa ogromna stavba. Vse se razbije v solnčni prah, a uniči največkrat tudi vse to in tiste, ki so jo povili. Naša mariborska »Straža« prihaja od časa do časa na dan s slavospevi na klerikalno zadružništvo. Ponosno takrat trka na prsi, češ: »Mi, mi — in samo mi...!« Poglejmo: klerikalci so postavili štajerskim kmetom »zadružno zvezo«. Kmetje so šteli tisoče in tisoče, na dobro vero farovžem. Klerikalci pa imajo na štajerskem »zadružno zvezo«, ki je v resnici le ekspozitura kranjske, klerikalne zadružne zveze. Kranjski klerikalci so spravili na kup v zadružne namene milijone in milijone le s tem, da so oiganiili zopet druge — napredne — za milijone. Hoteli so si zaslužiti tudi Hrvat in Srbe. Zabili so jim s tem imenom milijone — ki so izgubljeni. Klerikalci, kranjski, so si morali najeti 10,000,000 K dolga, da pokrijejo strašno, milijonske izgube. Tudi ti milijoni, so že pošli. Kadar jih ne bo, bo prišlo do strašnega poloma. Vsi, kojim se je kaj izposodilo, bodo neusmiljeno iztirjali. Posodilo, brezmiselno, pa se je vsem, ki tulijo v klerikalno trobento in bodo tudi

vsi morali plačevati. Nastal bo v vsem klerikalnem zadružništvu strahovit polom, posestva poidejo za posestvi na boben. Na Kranjskem se bo pričelo in prišlo bo preko Save in šlo bo do Mure. Takrat bodo oni, ki verujejo klerikalnim, sladkim besedam, stiskali pesti, škripali z zobmi in kleti... To bodo strašni dnevi; na njih koncu bo poguba...

Iz dežele zaspancev. Kranjske volitve so uresničile to, kar se je od njih pričakovalo: naraščanje naprednih glasov, velikansko padanje klerikalnih. Za nas je to istotako razveseljivo: v tem imamo najlepše pričevanje, da napredna ideja ni zaspala, da je bila le v nekem mrtvilu, odreenelosti, iz koje zopet vstaja, se probuja. Na Kranjskem bi bilo po naši sodbi še boljše, morda bi bilo v mnogih krajih klerikalizmu sploh odklenkalo — kot na Goriškem — če bi se bilo pričelo z volilnimi pripravami preje, če bi se delalo celo leto do polovice mere, kot se je zadnje tedne. Ker se ni, so uspehi ti, ki smo jih videli. Seveda, klerikalni terorizem, je ukradel naprednjakom marsikakšen lep glas. Veno: oni, ki so mejaši Kranjske, bodo gotovo imeli od tega tudi pri nas na Štajerskem dobička. Mi imamo prihod, leto volitve. Pravijo, da že zgodaj prihodnje leto, kako bodo izpadle pri nas? Če bomo prišli do spoznanja, da treba pomagati napredni ideji, po deželi z resnim delom, bomo pač imeli tudi mi lepe uspehe. Če bomo pa ostali »za plotom«, in samo zabavljali, se pripravili s klerikalci, bo slaba. Začetek zime je lep in dalo bi se že pred božičem pričeti z delom. Zato pa bi potrebovali celo vsoto delavnih mož, zato, da bi jih pošiljali ven, da bi delali, govorili in pokazali ljudstvu, kako dela z njimi klerikalizem. Četrta leta do volitev imamo gotovo še. To je doba, v kateri se lahko mnogo opravi, če se hoče. A pričeti moramo na vseh krajih in koncih, ne le ob kranjsko - štajerski meji. Uvaževati pa moramo tudi, da nam manjka pri naši agitaciji še en, mogočen faktor: zadostno naprednega časopisja. Dva dnevnika — en tednik v naprednem duhu, to je premalo. Reklo se bo, klerikalci imajo en dnevnik samo in le dva tednika. Da, a kaj storijo za razširjenje oni in kaj mi? V prvo zahtevajo, da je vsak njihov naročnik, agitator za njih liste; posnemajmo jih in agitirajmo za napredne liste! V drugo oni niso malenkostni; vedo, kdor nič ne žrtvuje, nič ne dobi! Žrtvuemo! Posvetimo vsaj agitaciji več pozornosti! Vsak napredno čuteč človek naj skrbi, da dobi čim več naročnikov za svoj list in ti zopet za druge. Torej: ne bodimo zaspanci kot doslej in delajmo v osebni agitaciji in agitaciji naših listov za povzdigo, rast in moč napredne ideje! Potem bomo želi vsaj eno za sedaj: da bomo videli velik številni narastek, če ne še kaj boljšega, naših pristavev. Poudarjamo pa še enkrat, delajmo, delajmo, delajmo — in ne bodimo zaspanci!

Se vedno se »išče moža«. Klerikalci so pred delegacijami na moč ropotali. Rekli so med drugim v »Straži« tudi »da bodo kroni nekaj povedali«. Ko pa je prišel čas, so s pomočjo krone-ogoljufali Bosno za njenega pravega zastopnika v delegaciji. Ne hooane, štajerc dr. Korosec zastopa v delegaciji Bosance. Ker pa sedaj pustijo krono pri miru, jim je najbrže žal, da so takrat, pred tedni, ropotali proti kroni in iskali moža, ki bi ji nekaj povedal. Za to se linavsko zvijajo pred svojimi volilci in zopet z resnim obrazom pravijo, ozir, pišejo, v uvodniku pone-deljkove »Straže«, da bi bilo treba nekoga (!), ki bi imel korajžo, zahtevati od krone, ozir, vlade, da vsaj v »debelih obrisih« naznanje naš bodočji program... To se pravi norca delati. Zakaj tega ne stori pogumni dr. Korosec? Štajerski kmet, pri prihodnjih volitvah, pokaži, da ti ne iščeš — in postavi pod kap te pogumne gospode, enega za drugim, da se najdejo tam, kamor spadajo: v njihove cerkve in ne v politiko.

Rajhenburg. (Skupili so jo. Z veliko predhodno reklamo so otvorili naši klerikalci v četrtek, dne 27. novembra svoj »gospodarski tečaj«. Svojo gospodarsko modrost sta prodajala župnik Rožnik in nadrevizor Vl. Pušenjak. Komu? Praznim stenam! Tako strašno prazno je bilo (šeš! ali sedem udeležencev), da se je to celo klerikalcem za malo zdelo. Sedaj pišejo v »Straži« doslovno: »Ne vemo, kaj je vzrok...« O, mi pa vemo: ljudje vam nočejo več delati tlake. Siti so vas in vaših gospodarskih modrosti in dobrot. Za to so vam tokrat in bodo tudi v prihodnje pokazali hrbet. Capito?

Ormož. (Oseba vest.) G. dr. Jos. Tavčar, okrožni zdravnik je prišel z ordinacijami dne 1. decembra. Iz poštnih službe. Poštna aspirantinja A. Sutter je imenovan za poštno oficijantino v Ptuj.

Maribor. (Srebrna poroka.) Dne 28. novembra sta praznovala gospod in gospa profesor Marin sre-

brno poroko. Čestitamo in zelimo, da bi prišlo najmanj še do železnega slavlja!

Študenti pri Mariboru. (Prijet tat koles.) Orožništvo v Studenci pri Mariboru je še dni aretiralo 20-letnega, v Loko pri Mariboru pristojnega, opetovano predkaznovanega hlapca Karola Pristovnika, ker je na sumu, da je dne 24. novembra t. l. ukradel kolo poštnemu slugi Martinu Fuchsu, v trenutku, ko ga je ta pustil pred neko hišo v Perkovci ulici in se podal v omenjeno hišo. Aretovanega so izročili tukajšnji okrožni sodnji. Ukradeno kolo je baje Pristovnik prodal nekemu Planincu v Račjem za 20 K.

Kozje. (Ponarejeni petkronski novci.) Dne 21. novembra je izročil previzkar Jurij Čepin iz Gastince tukajšnjemu poštnemu uradu neki znesek. Med drugimi novci je bila tudi neka ponarejena petkronska petaka. Čepin je prejel denar od nekega Hrvata in ni vedel, da je falzifikat. Novce je naravnost izvrstno kovan, brez vsake hihe, po vzrocu ogrske petake in se razločuje od pristne le v tem, da nima tiste teže, kakor pristni petkronski novci in tudi barva je nekoliko bolj medla. Falzifikat je napravljen iz svinca in cinka. Pozor pred ponarejevalci!

Šošanj. (Iz zapora pobegnili.) Zaporci šoštanjske sodnije so shranjevali nekega zrelega tička cigana Viljema Raka, ki ima na svoji grbi že prav mnogo vlovov. Dne 20. novembra t. l. se mu je pa posrečilo, da je pobegnil iz zapora. Do sedaj ga še niso mogli dobiti. Bržčas se je pridružil kakšni ciganski tolpi, ki se klati kje po Štajerskem.

Dnevni pregled.

Tridesettisoč mož je obsodilo klerikalno politiko in gospodarstvo. Trideset tisoč mož se uprlo strahovladi v naši deželi. To je število, pred katerim so se začeli klerikalci trestiti. Največji strah je popadel klerikarje. In imajo prav, če se bojijo. kajti kdor je pred kratkim prelevil svojo kožo, za tega je že pisana pogibeli, nikdar ne pride k koritu, ker je že preveč zasleden.

»Slovenec« se tolaži s tem, da je bila pondeljкова volitev slajna zmaga Eseles. Mi »Slovenca« čisto iz srca privoščimo še eno tako zmago, ampak takrat ne bo več klerikalcev gospodar v deželi. Eseles se z velikimi koraki približuje svojemu koncu.

Po vsej deželi vlada radost nad klerikalnim porazom. Saj tudi ni čuda. Kamen se je sprožil in pričel drčati navzdol. Šesttisoč volilcev je klerikalce zapustilo. To je izguba, ki ne bodo klerikalci pretrpeli. Samostojni kandidati so napredovali za sedemstisočtristo glasov. To je pridobitev, ki je tudi »Slovenec« kljub zaviljanju svojim bralcem ne more zatajiti.

Klerikalci v strahu. Klerikalci so se zelo ustrašili naših samostojnih kandidatov. Zato je vandrlo na vsa klerikalna županstva in vse farovže naročilo, da se mora vsaj nekaj tisoč glasov razveljaviti, drugače ne morejo zmagati. Ampak nekoliko pregoreče so vendar »delovali« farovski zaupniki. Čez 4000 glasovnic so spravili na oni svet, to niso mačkine solze. Pa vse to ne pomaga nič. Sodni dan se bliža!

Dunajski krščanski in judovski listi imajo zopet »kolino«. Odkar je pariški »Matin« prinesel srbsko-bolgarsko pogodbo, o kateri vsebini so že vrabci na strehah čivkali, od tedaj nimajo ljudje in kristjani na Dunaju miru. Začeli so delati kolino in sicer čisto »ta krvave«. Kjer se pa kaj takega dela, tam je povsod zraven bivši lajtnant, sedaj pa patentiran izmišljevalec avtoritativnih poročil — Ermenegild Wagner. Ta vam je napisal cel »roman« o ozadiju srbsko-bolgarske vojne. Kralja Ferdinanda slika kot nedolžno ovco, ki je orodje v rokah rusofilskih politikov. Z eno besedo: nemški listi imajo kolino. In čudimo se ljudem slovenske narodnosti, ki lahko prebavijo te klobase — čez slovenske liste ti pa vsak hip zabavljajo — češ, da prinašajo šund! Toda vsi slovenski listi skupaj eno leto ne prinesejo toliko klobas, kakor jih Wagner en sam dan napravi v »Reichsposti« in za njim »Neue Freie Presse«. Vse te senzacije prinašajo nemški listi sedaj samo zato, ker se je zopet enkrat pokazalo, kako slabo so nemški dunajski listi informirani v primeri z drugimi listi. Da bi pa to zakrili pa delajo — kolino.

Solun. Kakor že znano, je Orška ponudila Srbiji del solunskega pristanišča. Sedaj se v Solunu mudi srbski trgovinski minister Janković in se pogaja o tej zadevi. Srbija si želi, da bi oni del pristanišča bil pod grškim nadzorstvom, uradovali bi pa tam srbski avtonomni carinski uradniki. Dunajskim krogom pa to ni nič kaj všeč, ko vidi, da bodo

Srbi imeli, kljub temu, da jih Avstro-Ogrska ni pripustila k morju, vendar svoje pristanišče.

Junaki dneva so na Nemškem bodisi kapeniki ali pa 20letni oficirčki, ki še ne vedo, kako bi sabljlo nosili in zato mislijo, da je najprimernejše, če ž njo mlatijo po »bučah civilistov«. To pot je žalostni junak 20letni lajtnant pl. Forstner. Temu mladiču je bilo v alzaškem mestu Savernu dana naloga, da poučuje rekrute v pruski državni modrosti. Oficirček je bil svoji nalogi kos. Takoj je začel rekrutom obljubljati, da do vsakemu deset mark, kdor ubije kakšno »barabo«, t. j. Alzačana francoske narodnosti. Pozivljal je dalje svojemu pruskemu značaju zvest, rekrute, da naj se pos... na francosko zastavo. Celi ta pruski pouk je pa prišel v javnost in otroci na ulici so se norčevali iz oficirčka in vojakov, ki vedo kaj je »stramm«. Gospod oficirček je bil pa radi tega žaljen in zato je 26. novembra dal posadki povelje, da naj ob ropotanju bobnov in z golimi sabljami naskočijo radovedneže pred kasarno. Povelje se je izpolnilo: vojaki so z bobni letali po mestu in lovili, kogar so le mogli in vjeli 26 oseb med njimi tudi enega državnega pravdnika in dva sodnika, ki so se vračali iz sodnije. Vse skupaj so zaprli v klet v kasarno. Soldateska je bila kakor nora. Udrala je celo v privatna stanovanja in od tam vlekla može v klet. Mesto je golobradec spravil v obsešno stanje — kljub temu, da civilne oblasti niso videle za to nobene vzroka. Iz te plemenitaške blaznosti pruskega oficirja je prišlo do političnega škandala. Do kryoprelitja ni prišlo, ker je prebivalstvo razumno. Prusi mislijo, da so Francozi v Alzaciji črnci v osrednji Afriki. Res: Švab na svojo kulturo ne sme biti ponosen, ker posledica te kulture je, da se poslušimo besed pl. oficirja: posr... Iz tega slučaja je razvidno, da militarizem na Nemškem postaja že škandal za državo, ker militarizem diči vse državljanske zakone n si piše sam svoj zakon, kar gotovo ne označuje moči nemške države. Najlepše na vsem tem je pa to, da vse to cesar Viljem odobrava.

Nemški oficirji na Elsaškem - Lotrinškem. V Zabernu je pred tedni prebivalstvo francoske narodnosti nemški oficir na nezasišlan način sramotil in onečastil na svoj način francosko zastavo. Posledica je bila, da se je prebivalstvo strašno razburilo, na kar je vojaštvo, kakor nora toliko po njem. Civilne oblasti nemške si niso upale nastopiti proti temu divjanju. Sele sedaj, ko bi bili ugledni meščani prav sramotno obdelavani, je nemška vlada obljubila preiskavo. Komaj se je pa prebivalstvo pomirilo. — je nemškega oficirja že zopet napadla steklina in ti s sabljo po ulicah pobija nedolžne otroke. To je nemška kultura.

Iz Dobruge pri Celju. V naši vasi si stojiča že dalje časa dve vojski nasproti: na eni strani je mogočna vojska s svojim Golijatom, na drugi pa vojska ubožnih in zatiranih. Med njimi pa ni Davida, da bi premagal Golijata. V celi izraelski armadi želimo takega odrešenika, pa ga ni od nikoder. Vsa vojska pa je nastala samo zaradi otroka, ki je pisel brez očeta na svet.

Iz Maribora. Javna predavanja. Predavanje, ki ga je imel minuli četrtek, dne 27. novembra g. prof. M. Pirč o svojem potovanju po Italiji, je privabilo zopet mnogo občinstva, ki je sledilo z velikim zanimanjem izvajajem g. predavatelja. Zato se je odločil g. profesor, da bo svoje predavanje nadaljeval, kedaj, to bo še pravčasno naznanjeno. Ako bo mogoče, bo to predavanje s skiopitičnimi slikami in bo zato še mnogo bolj zanimivo. — V soboto, dne 6. decembra, ob 8. zvečer bo predaval docent na češkem vsenčilišču v Pragi, g. dr. M. Rostohar o kulturnem pomeni narodnosti zopet v mali dvorani Narodnega doma. — Vstop vsakemu Slovincu prost. Poplačajno z obilim obiskom trud g. predavatelja, ki pride tako daleč sem v Maribor predavat!

Pritožba. Neki gospodar je kupil v Kranju 4 prašice in si je zato tudi oskrbel potrebni živinski list. Naenkrat pa dobi od okrajnega glavarstva povabilo, naj pride v Kranj. (Doma je bil od Medvode.) Tam so ga prijeli, češ da ni imel živ. potnega lista. Mož je pokazal list — in je bilo, dobro. Seveda je mož zahteval povračilo stroškov za pot — o čemer pa na glavarstvu niso hoteli slišati. Zato je šel na tajništvo. Tam se je izkazalo, da se je zgodila pomota. Seveda tudi tu ni dobil povrnjenih stroškov. Treba je torej z ovdabami previdnejše ravnanje, da ne bodo imeli ljudje zastojn pota — kmet pa tudi ni zato tu, da bi za vse druge trpel.

G. Stanko Verbič iz Lokve na Krasu nam sporoča, da ga je res župnik povabil k sebi. Toda on ni in ni klerikalec, temveč čisto po-

štena kraška korenina, o čemur se je tudi udeležil samo preprosto. Cankar v rušini. V kratkem začno izhajati Cankarjevi spisi v ruskem prevodu.

Srbska čitanka. Omenili smo že Srbsko čitanko, ki je izšla pri Gezi-konu v Beogradu. Sedaj se nam obeta tudi »Srbska čitanka« za začetni-ke, iz katere se bo vsak z lahkoto navadil cirilice.

Nevarno je obolet g. nadučitelj Jan. Zupančič v Ratečah na Gorenjskem.

Mestna hranilnica v Radovljici. V mesecu novembru 1913 je 207 strank vložilo 101.416 K 04 vin.; 209 strank vzdignilo 91.298 K 87 v.; 10 strankam se je izplačalo posojil kron 22.320. Denarni promet 640.894 K 08 vinarjev.

Gledališko društvo na Jesenicah s tem naznanja, da se je društvu posrečilo pridobiti gostovanje ge. Dragotinovičeve za »Vstajenje« tudi za ponedeljek 8. t. m. na praznik. Z ozirom na vnanje udeležence se da kot popoldanska predstava. Da se lahko vračajo s 6tim vlakom bo začetek točno ob polu 3. uri popoldne.

Slov. akademsko društvo »Adija« ima svoj II. redni občni zbor dne 4. decembra ob osmih zvečer v restavraciji »U Divadla«.

Ribniški Sokol priredi kakor običajno tudi letos Miklavžev, dne 5. decembra, ki kateremu vabi vse svoje člane in prijatelje Sokolstva. Začetek ob 7. uri zvečer. Na zdar!

Nenadna smrt. Prevzitarica Marija Strumbelj iz Spodnjega Golega pri Želimljah je preteklo soboto nenadoma umrla. V odsotnosti nje-nega moža jo je moral kdo prete-pati. Truplo, na katerem se poznajo sledovi nasilja, so prepeljali v mrtvašnico.

Ogenj. Pred kratkim je izbruhnil v kotelcu poselitni in župana Iva-na Muhiča iz Trave pri Kočevju ogenj, ki je vpeleli štiri hiše z vsem poljedelskim orodjem in z vsi krmo vred. Ogenj sta prišli gasiti, oziroma lokalizirati požarni brambi iz Trave in iz Drage. Skupna škoda znaša okrog 38.000 kron, zavarovalnina pa samo 16.000 K. Zažgali so otroci, ki so se igrali z užgalicami.

Nesreča. Pretekli petek se je ponesrečil 26letni delavec na žagi Jakob Poklukar s tem, da mu je žaga na žagi v Poljsčici pri Zgornjih Gorjah odrezala levo roko.

Kazalec mu zmečkal. Sprevod-niku Francu Ferku je na postaji Za-gorje pri pripenjanju nekega voza zmečkal kazalec desne roke.

Desno roko si je zlomil. 45letni zidarSKI pomočnik Jakob Cihla iz Zapuž je padel te dni med delom tako nesrečno tri metre globoko po stopnicah v klet, da se ji pri padcu zlomil desno roko.

Utonil je. Preteklo soboto po-poldne je šel šestletni posestnikov sin Franc Blas iz Tomačevega s tre-mi svojim tovariši na savski brod, oddaljen kakih deset minut od To-mačevega. Tam so se dečki igrali. Šestletnemu Blasu pa je na splozkih tleh izpodrsnilo, padel je v vodo in je utonil. Ko so njegovi tovariši ne-srečo zapazili, so hoteli domov in niso nikomur povedali, kaj se je zgo-dilo. Utopljenega dečka so nato pre-peljali mrtvega v hišo njegovih staršev.

Samomor hotelirja. Hotelir Hen-rik Zobel iz Dunaja se je dne 3. t. m. zaradi dolgov ustrelil.

Ljubljana.

— Nove glasovnice se bodo iz-dale volilcem, ki se izkažejo z legi-timacijo, dne 3., 4. in 5. decembra 1913 ob 9. uri zjutraj do 1. ure po-poldan in ob 3. ure pop. do 6. ure zv. pri dež. vladi pritičje soba 41.

— »Verskonravna vzgoja«. »Slovenec« ponatiskuje našo notico o katehetu Mlakarju, pozabil pa je, da se je tam govorilo še o nečem, kar pač menda ni sijajen vzgled za »verskonravno vzgojo«. Zakaj ne ponatisnete tudi tistih vrstic, ki ka-žejo Mlakarja v luči, ki ni za duhov-ništvo preveč prijetna? Radi verja-memo, da prikritje marsikaj, če pa želite, vam bomo posvetili tako, da vam bo »verskonravna vzgoja« va-ših pristašev vzela vid!

— Vič. Predvčerajšnje volitve so pokazale, da 432 mož obsoja fran-čiškansko politiko. Z lažmi, s slepa-rjami in z izsiljevanjem so dobili klerikalci 246 kimovcev. Če upošte-vamo nagnusno agitacijo frančiška-nov: na viški prižnici se je izreklo v nedeljo na cente laži, oropali so gro-bove, kdor ni dal glasovnice gobe-zdavemu Solnčevemu Janezu, tega so izročili hudiču; če vpoštevamo, da so v ponedeljek v farovžu napajali volilce kot živino (slišali smo pija-nega) klerikalca pred voliščem, ki je vprašal svojega kolego: no, ali še nisi dobil nič pijače? neki »četrve-ro-nogati« je prišel iz župnišča pijan kot krava, če vpoštevamo, da je na vsakem oglu volišča visela franči-

škanska kuta, potem častiti franči-škani, pomeni 246 volilcev za Vas največjo »zgubo« in blamažo, pri tem žalostnem in klavrnem uspehu bi bilo tudi boljše, da bi si ono streljanje z kanončkom prihranili za pogreb Vaše hinavske politike, katerega lahko pričakujete v najkrajšem času. Parola viških patrov pri teh volitvah je bila: kar je z nami v zvezi mora biti vse črno. Tudi agitacijski lokal mora biti črn. Mečenkova Reza je že hotela svojo »oštarijo« preslikati s sajami; tedaj pa prisopila najnovejši klerikus kovač Jeras (ki pa je vsled večnih konferenc z Ravnikar-jem in Solnčevim Janezom popolno-ma pozabil, da pravi cerkvena zapo-ved, da je treba v nedeljah hoditi k maši; pri spovedi pa že ni bil, tako se sam hvali po gostilnah odkar se je oženil, pa to nič ne škoduje: samo da ga ima Janez Solnce zapisanega v črnihi bukvali viških »črnoseljnov« — kajti maša in spoved to ne spada v sedanjih časih nič več k veri — potem je »božji« Torej »katalogi« in »notezi« Solnčevega Janeza so stop-nice v nebesa.) Klerikus Jeras pri-sopila tedaj k Pavliču in pravi: Ni-ka ne slikajte, škoda denarja, moja kovačnica je kot ustvarjena za fran-čiškanske zahteve: črna od tal do stropa. »Jeras, Jeras« so zagrmeli zbrani patri in nekaj prodanihi duš (Bardorfer v prvi vrsti) v Pavličevi gostilni »na večne čase Ti bomo kavalčini. Za naprej Ti ne bode tre-ba več kovati viških konj; naše je-zičke boš koval in plačali Te bomo s suhim zlatom. In na dan volitev so prihajali »črnoselji« v kovačnico: Jeras pa jim je koval železje za njih »raufenke«. Koval pa je slabo: po-poldne okrog tretje ure je železje odjenjalo in »na Viču se je raufenk podrl, kajti 432 je zmeraj več kot pa 246. Vičani pa so rekli, zbrali si bo-demo novega boljšega kovača!

— Prihodnja seja občinskega sveta ljubljanskega bo v četrtek 18. t. m. ob 6. zvečer v mestni zboro-valni dvorani. Na dnevnem redu te-se je proračun za l. 1914. Občin-ski svetovaleci so dobili tiskan pra-račun že v roke.

— Iz poštne prometne službe. Cvetlične pošiljke se bodo spreje-male odslej ob nedeljah in praznikih od šestih do sedmih zvečer na tu-kajšnjem glavnem pošttem uradu. Sprejemale pa se bodo samo take pošiljke, ki so namenjene za kako pogrebno slavnost.

— Glavna posojilnica. Likvida-cijski odbor si že več mesecev resno prizadeva med člani in upniki »Gla-vne« doseči poravnavo, katera bi po-spešila končanje konkurza ter bi bila v očitnem interesu obeh strank. Znano je, da ponujajo člani upnikom plačati 30% njihovih terjatev do 1. julija 1914. Dosedanja poravnalna akcija je bila precej povoljna. Do-tično poravnavo so podpisali upni-ki, ki reprezentujejo blizu 2 milj. K, tedaj nad polovico hranilnih vlog in drugih terjatev. Toda precejšnje šte-vilo upnikov stoji nazvlic vsemu tr-da odbora hladno na strani. Nekateri niso pristopni, drugi pravijo, da je še čas. Toda stvar je zelo nujna. Nekaj je nepristopnih, ki vidno špe-kulirajo na to, da po končanem kon-kurzu hitro popadejo solventne čla-ne. To je nevarna spekulacija. Po-misljijo naj, da je upnikov 900 in ima likvid. odbor pravico nad polovico dolgov iztirjati. Likvid. odbor in de-narni zavod, ki prevzame izplače-vanje onih, ki so se poravnali, bo-deta s tem postala glavni upnik in naravno je, da se bodeča poslužila vseh dopustnih sredstev, da zase-žeta vse premoženje članov. Na ta način je prav lahko mogoče, da ostanejo tisti, ki se trdovratno bra-nijo poravnavi, na cedilu. Konkurni, tožbeni, izvršilni in likvid. stroški se množe in obresti rastejo ter uničijo mnogo premoženja, katero bi sicer služilo pokritju. Boljša je suha po-ravnava, kakor mastna pravda. Brez izgub se pa menda še ni končal noben konkurz. Nekateri hočejo te-žavni položaj izkoristiti rekoč, ako se bodo z vsemi poravnali, bodo mo-rali mene polno plačati. Tega odbor ne bode storil, ker ne bode imel ni-koli dovolj sredstev za to. Take špe-kulacije niso častne ter bodo imele bržkone nasprotni uspeh. Edino pra-vično in pošteno je, da pridejo vsi upniki razmerno do plačila. Veliki polomi v Trstu, na Koroškem, v Pragi (Vaclavska založna, deficita 8 milijonov kron), na Dunaju (Nuss-dorf), v Bukovini itd. so se čez leta poravnali videč, da ne gre drugače. Upamo, da se tudi pri nas doseže poravnavo. Apelujemo še enkrat na vse upnike, da pristopijo k poravnavi v lastnem interesu. Opozorjati mo-ramo pa tudi vse člane, da po svoji moči prispevajo k pokritju primanj-kljaja, da se rešijo neomejene za-veze in da zopet zadobe zaupanje in kredit.

— Italijansčina za Slovence. (Ita-lijska slovnica in italij. govornica za Slovence za samouke.) Potreba ita-lijansčine se pri nas čuti od dne do dne bolj. Zato nam bo prav dobro

služila mala priročna knjižica, ki je pravkar izšla pri Gorenjcu v Trstu. Sestavil jo je Kleinmayr. Stane 1 K 20 vin. Vsem jo toplo priporočamo.

— Umrla je gospa Terezija Ur-bančič, mati soproge načelnika »de-želne zveze kranjskih obrtnih za-drug« in občinskega svetnika gosp. Engelbert Franchettija. Pogreb bo jutri v petek ob 3. uri iz hiše št. 23 na Rinski cesti.

— Ljubljanski Sokol v Zagrebu. V nedeljo zjutraj se odpelje oddelek Ljubljanskega Sokola v Zagreb, ka-mor ga je povabil Srbski Sokol. Izle-ta se udeležiti telovadci in telovadke, ki bodo izvajali zvečer v dvorani Srbskega Sokola vzorne telovadne vaje in telovadne plesse. Telovadci, ki so bili v Parizu, nasopijo s svojimi vajami. Naši Sokoli so gostje Srbskega Sokola v nedeljo in ponedel-jek dopoldne. Slovenci posetijo tudi gledališče, kjer imajo prosto vstop-nino, Strossmayerjevo galerijo ter grobnico Ilircev (Vraza, Gaja I. dr.) Tako se združiti ta telovadski izlet tudi z ogledovanjem kulturnih zavo-dov bratskega središča hrvatskega.

— Telovadno društvo Sokol I. v Ljubljani vabi tem potom bratsko članstvo in Sokolstvu naklonjeno ob-činstvo na svoj zabavni Parkeljnov večer, ki se bo vršil v soboto dne 6. decembra v veliki dvorani Mest-nega doma. Začetek ob 8. uri zve-čer. Vstopnina 60 vin. Parkeljnova darila oddajajo se bratu J. Jarcu, Mestni dom vsak dan od 6. do 7. ure zvečer.

— »Telovadno društvo Sokol v Šiški« priredi v petek dne 5. de-cembra 1913 Miklavžev večer v sa-lonu pri »Kankertu« v Sp. Šiški. Spored: 1. Prihod Miklavža s sprem-stvom. 2. Nagovor. 3. Obdaritev otrok. Začetek točno ob 7. uri zve-čer. Vstopnina 40 vin.; otroci prosti. — Otrokom se dovoli pristop k pri-reditvi le v spremstvu staršev. — Darila se sprejemajo v petek od 4. ure popoldne do 7. ure zvečer v sa-lonu pri »Kankertu«.

N. S. Z. priredi v nedeljo, dne 7. dec. svoj zabavni večer. Vrši se v dvorani in restavracijskih prostorih hotela »Ilirija« v Kolodvorski ulici. Na vsopredju je več zabavnih točk, kakor n. pr. tombola, komični nasto-pi, ples itd., td. Vstop je vsakemu prost. Vabljeni so vsi člani, njihove družine kakor tudi prijatelji društva.

— Mestna hranilnica ljubljans-ka. Promet meseca novembra 1913. 1626 strank je uložilo 832.411 K 32 v., 1229 strank je dvignilo 706.096 K 41 vin. Stanje vlog 42.469.928 K 39 v. Število uložnih knjižic 29.732.

— Ljubljanski društveni orke-ster koncertira danes, v četrtek pod vodstvom koncertnega mojstra g. Bogomila Černjaja v kavarni Krapš (Skofova ulica). Začetek ob 9. uri. Vstopnina 40 vinarjev. Za polno-številno udeležbo se priporoča odbor Ljubljanskega društvenega orkestra.

— Zgubil se je dvajsetkronski bankovec od Gosposke ulice (pi-sarna dr. Sajevica) do Franc Jože-fovega nabrežja do pisarne ključar-ja Rebeka. Pošten najditelj naj ga odda na c. kr. državni policiji.

— Izgubila se je denarnica s svoto 53 kron v Prešernovi ulici v torek zvečer. Pošten najditelj naj jo vrne, ker je oseba, ki jo je izgubila, zelo nubožna. — Izročil naj se v našem uredništvu.

— Valdemar Psylander igra jutri v sijajni veseligr »Neline za-roka«. Danes zadnji dan krasne drame »Nebeški ogenj«. V soboto »Vojvodinja Crevetska«, ki bo vzbujala cele salve smeha. V torek »Asta Nielsen«. Drugi teden 6 dni »Kriv«, kriminalni roman, pet delov in sijaj-na veseligr »Mesečniki«.

Skrivnosti iz avstrijske vojaške kaznilnice.

Hofrichter v ječi. — Nered v kaznil-nici. — Kako se skrbi za disciplino. — Slabi zgledi.

Posrečilo se je nam dobiti poro-čilo o razmerah, ki vladajo v vojaški kaznilnici v Möllersdorfu pri Dunaju. V tej kaznilnici je zaprt tudi zna-ni Hofrichter.

Kaznilnica je namenjena voja-štvu vseh vrst; vendar je navadno moštvo oddeljeno od kaznovanih ča-stnikov. Več častnikov je v ječi za-radi veleizdaje ali zaradi raznih de-likto. Hofrichter je ločen od dru-gih; častniki žive brez dela — Hof-richter pa se bavi z vezenjem. Od-klar je zvedel, da se je njegova žena od njega ločila in se oddolžila, da se poroči z drugim, živi Hofrichter brez nade na novo življenje. Pri tem si sladi svoje grenke dneve, ka-kor si more — in razmere v tej kaz-nilnici mu to v polni meri omogo-čujejo.

Vrhovni poveljnik te kaznilnice je neki major, ki pa nima niti si-le niti volje, da bi napravil red v kaz-nilnici. Za stražo ima poseben odde-lek vojakov, ki stražijo, da kdo ne

uide. V kaznilnici je okoli 150 voja-kov, ki so zaprti zaradi raznih zlo-činov. Kaznjenci so iz vseh dežel, vseh jezikov in narodnosti: naravno je, da pride med njimi pogosto do prepira in pretepa. Ti ljudje so prav-zaprav gospodarji v kaznilnici. Ba-vijo se z mizarstvom in strugar-stvom. Toda to delo nima uspeha, ker vlada med kaznjenci največja surovost in podivjanost. Pogosto se stopo med seboj tako, da odnesejo kakoga vojaka na pol mrtvega v bolnico. Pred letom so pri pretepu enega zaklali, da je v dveh dneh umrl. Major baje neče napraviti red, ker je pri tem sam prizadet. Ako se kdo pritoži, mu pravi: Vi niste nič boljši, kakor drugi. — Tako trajajo te razmere naprej. Vojak, ki pride tu v zapor, izgubi vsak smisel za di-sciplino in popolnoma podivja.

Taki vojak pa so tudi vsega zmožni in pomagajo za denar — tu-di Hofrichterja. Neka tvrdka nam-reč oskrbuje za zavod drva itd. Go-vori se, da tu niso čisti računi in da, pri tem gotovi ljudje v zavodu skr-bijo zase. Zato pa se ne da napraviti red in se vtihotaplja v zapore razne stvari.

Hofrichter je zaradi svojih po-skusov dobil že več korigend. Seve-da ostane vse to brez uspeha, ker v zavodu ni redu. Namesto, da bi se poskrbelo za to, da bi kazni na kaz-njenca ugodno vplivala, godi se pod temi razmerami ravno nasprotno. Na tak način ni čudno, če je taka kaznilnica vzgojevalnica najslabših državljanov, ki pogosto celo življe-nje ne pridejo na pravo pot — po-sebno če vidijo, v državni kaznilnici slabe zgledi. Na tak način so pri nas mogoči škandali, ki delajo nečast državi in bi bilo prav, da bi se take razmere primerno pojasnile.

Najnovejša tele-fonska in brzojavna poročila.

AVSTRIJSKA POLITIKA.

Državni zbor.

Dunaj, 3. decembra. Danes sta k drugi skupini osebnega dohodni-skega davka govorila oba glavna govornika. Glasovalo se bo šele 10. t. m. Sedaj pa nastopi večdnevna pavza.

Obstrukcija na obzoru.

Dunaj, 3. decembra. Češki ag-rarci in narodni socialni poslanci so imeli cel dan posvetovanje o bodoči taktiki v parlamentu.

Obe skupini ste sklenili takoj po sprejetju malega finančnega na-črta pričeti z najostrejšo obstrukcijsko taktiko in tako prisiliti vlado, da vzpostavi ustavne razmere na Češkem.

Stürgkh drži besedo.

Dunaj, 3. decembra. Danes so se podali zastopniki čeških agrarnih poslancev k min. predsedniku grofu Stürgkhu in urgirali odgovor na nji-hove zahteve, ki so jih vložili že pred 6 tedni. Takrat je grof Stürgkh ob-ljubil, da vlada tekom tedna predloži program za nova češko - nemška pogajanja. Danes je minilo 6 tednov in Stürgkh še sedaj ni ničesar dal. Agrarci so zagrozili z najostrejšo ob-strukcijo proti vsem vladnim predlo-gom, če se ne razjasne češka vpra-sanja.

AVSTRO - OGRSKA IN SRBIJA. Belgrad, 3. decembra. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevnu«.) Od-

nosaji med Srbijo in Avstro - Ogr-sko niso normalni, nasprotno, dosti napeti so in na dnevnem redu je več raznih spornih vprašanj, od katerih zavzema prvo in najvažnejše mesto vprašanje orientskih železnic.

Na novem srbskem ozemlju se nahaja 320 kilometrov železniške proge družbe orientskih železnic, katere delnice se nahajajo nekaj več kot po polovici v rokah avstrijskih kapitalistov. V toku vojne s Turčijo je Srbija prevzela te proge v svojo upravo in jih upravlja še sedaj. Srbska vlada stoji na stališču, da ne bo trpela privatnih železnic na svojem ozemlju in hoče te proge ekspropri-irati, t. j. izplačati družbo in prevzeti proge v svojo last. V to je ona tudi upravičena, ker ni dolžna ozirati se na pogodbe, ki jih je z družbo skle-nila turška vlada.

Družba orientskih železnic in z njo tudi avstro - ogrska diplomacija pa zahteva, da Srbija takoj vrne družbi železnico, da ji plača odškod-nino za ta čas, odkar je imela želez-nico v svojih rokah in potem še le da se začnejo pogajanja, z drugimi besedami, družba se ne misli spri-jazniti z mislijo, da bi se dala eks-propriirati.

Ta spor je najtežji, radi njega se vršijo že dalj časa vsak dan mi-nistrske konference in radi njega je prišel v Belgrad tudi srbski poslanik na Dunaju, Jovanović. Upati je pa, da se tudi to sporno vprašanje reši v najkrajšem času.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vi-narjev. Pisemnim vprašanjem je priložiti znakov 20 vinarjev. — Pri malih oglašit-vah ni popusta in se plačujejo vnaprej; za-najni inserenti v znakih. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Išče se stanovanje z eno ali z 2 sobama za 16. december ali za takoj. Ponudbe na »Prvo anončno pisar-no«. 1191-x

V gostilni »Trškan«, Cegnarje-va ulica 4, se sprejmejo gospodje na dobro in ceno hrano. 1148-3

Išče se učitelj ali učiteljica slo-venske stenografije. Ponudbe s po-gojem na »Prvo anončno pisarno«. 1194-1

Brez posebnega obvestila.

V globoki žalosti potrli nazna-njamo vsem drugim sorodnikom, pri-jateljem in znancem, da je naša iskre-noljubljena mati, stara mati, sestra in tačca, gospa

Terezija Urbančič

v sredo dopoldne, v starosti 74 let, previdena s sv. zakramenti, mirno in vdano preminila.

Truplo prebлага pokojnice se bode v petek, dne 5. decembra ob 3. uri popoldne slovesno blagoslovilo ter iz hiše žalosti, Rimaka cesta št. 23 prepeljalo v rodbinsko grobnico k Sv. Križu k večnemu počitku. Sv. misle zadušnice se bodo da-rovale v raznih cerkvah.

V Ljubljani, 3. decembra 1913.

Ivanka Franchetti roj. Urbančič, hči. — Franc Urbančič, sin. — Engelbert Franchetti, zet. — Silva, Vilka, Magda, Engelbert, Ivan, Vlado in Vinko Franchetti, vnuki in vnukinje.

1. slov. pogrebni zavod Jos. Turk.

Največja prodaja

za Miklavža in božič!

Konfekcija za dame in gospode, deklice in dečke po jako zniža-nih cenah!

Zimska obleka v najnovejši oku-sni izdeljavi za 20—30% ceneje kot drugje!

Pred nakupom naj si vsak ogleda Angleško skladišče oblek O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5.-6.

K. JURMAN OPTIK IN ŠPECIALIST Selenburgova ulica

Optični zavod z električnim obratom. — Aparati, poljska kukala, daljnogledi.
Za prvovrstno tehniko se jamči. — Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Frančiškanska ul. 6
priporoča posetnice, kuverte, račune, trgovska pisma itd. itd.

Stanovanje,

4 sobe s pritliklinami, v I. nadstr., jako prijetno, je za februar poceni oddati v prijazni Novi ulici 3. tu.

Kontoristinija

s trgovskim tečajem, večja obojita delovnih jstikov, njih stenografije in knjigovodstva, z daljšo prakso itd. želi premeniti nameščenje. Gre tudi izven trgovstva. Cenjena poročila se prosil pod „KONTORISTINJA“ na „Prvo anonimno pisarno“.

!! Čudovito po ceni !!

710 kosov za samo K 375.

Krasna pozlačena, 36 ur idoča precizij-ska Anker-ura z lepo verižico, gre na-tančno s 3letno garancijo, 1 kos svilena kravata za gospode, 1 kravata igla iz bele masivne pale, garantirano nezlom-ljiva, 3 kosi finih žepnih robcev, 1 prstan za gospode z imit. dragim kamnom, 1 cevka za smodke, imit. jantar, 1 krasno žepno toaletno zrcalo, momentni foto-graf, 1 fini zobotrebek iz 4 delov, 1 damska broša „novost“, 1 par gumbov za manšete double-zlato „Ideal“ s pa-tentno zaklopko, 1 krasen album za slike, obstoječ iz raznih najlepših slik sveta, ki se za nje vsak zanima, 1 krasni damski vrtni koljé iz orientalsk. biserov, belo, nerazlomljivo, 20 finih korespon-denčnih predmetov in še 610 raznih pred-metov, ki so v hiši zelo potrebni, vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja le K 375. Pošilja po po-vzetju eksportna trgovina „Lodore“.

F. Windisch, Kraau štev. M/22.

NB. Zamenjava dovoljena ali denar nazaj.

Proda se lepa 11 m dolga z
s fale-opeko krita

hiša

z modernim novim štedilnikom in modernimi pečmi, sredi sadnega vrta, na katerega se posadi dva mernika krompirja za K 2.700.— Hiša je na lepem kraju v predmestju Novega mesta, pripravna za kakega penzionista ali rokodelca, izve se pri lastniku Leop. Kopaču v Novem mestu.

Radi pozne sezije predajam vse v moji zalogi
se nahajajoče blago, kakor

klobuke, čepice, potrebščine
za modistinje

po znižani ceni

MINKA HORVAT, modistinja,
Ljubljana, Stari trg štev. 21.

Moderne srajce, bele in barvaste,

tenninske, lovske, hribolazke, mrežaste, in vse druge vrste z ovratnikom in brez ovratnika, spalne srajce, trdi in mehki ovratniki, zapestnice, naprsniki, dolge in kratke spodnje hlače, majice, nogavice i. t. d. vse v največji izbiri in najboljši kakovosti po zelo skromnih in stalnih cenah

v modni in športni trgovini

P. Magdić, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Lovski

klobuki, čepice -
pletene telovnike
sviterje, gamaše,
dokolenice - - -
- - - - - nogavice
rokavice - - - - -
- - - nahrbtnike
i. t. d.

Specijalna modna in
športna trgovina za
: gospode in dečke :

J. Kette

Ljubljana,
Franca Jožefa cesta 3.

Vedno najnovejše.
Od dobrega
— najboljši —

TOVARNA ČEVLEV V TRŽIČU NA GORENJSKEM
PIETER KOZINA & KO.
LJUBLJANA

PRODAJA NA LIPNOVEM
V BREGU 20

Cene za gospode K 14.—, 17.—, 20.—.
Cene za dame ^{30/30} K 12.—, 15.—, 18.—,
Cene za otroke št. 22—25 26—28 29—31 32—35
K 5.— 6.— 7.— 8.—

Garantirana kakovost.

Cenejše vrste od K 150 naprej.

Pozor! Važno za vsakogar!

Veliko denarja si prihranite, če kupite
sedaj manufakturno blago pri

J. GROBELNIKU

prej Franc Souvan sin Ljubljana,
Mestni trg št. 22.

Zakaj? Radi alabe sezije in velike zaloge hočem vendar zimsko
blago razprodati

Zato prodajam do preklica ob

30% znižanih cenah.

Nikče naj ne zamudi te redke prilike res lepo novo
blago ceno kupiti. Primerna božična darila: svile, ža-
meti, pliši, volneno in pralno blago vseh vrst. — Pre-
proge velike in na meter, preproge za pred postelje,
za na stene, za čez zote, odeje in koci za potovanje.

Perilno blago

Del. glavnic:

8,000.000 K.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad
K 1,000.000.

Stritarjeva ulica štev. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 ³/₄ %

Poslovalnica „Prve ces. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Tovarna pianinov

Anton Pečar, Trst

ulica Farneto štev. 42.

izdeluje po naročilu pianine, ki so po svoji konstrukciji, dobrem materialu in najnovejšem lastnoizumljenem modelu dosegli vsepovod naj-boljši sloves. Priporočam se slav. učiteljsstvu, preč. duhovščini i. dr. veleuglednim krogom za naročila, kakor tudi vsako ugleševanje in po-pravljanje glasbenih instrumentov.